

ΠΡΟΟΙΜΙΟΝ ΤΟΥ ΣΤΓΓΡΑΦΕΩΣ.

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΕΡΕΥΝΩΝ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΠ. ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Θ. ΠΕΤΣΙΟΣ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΤΟΜΕΑΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ

Eγὼ χεδὸν εὑρίσκομαι εἰς τὴν αὐτὴν περίσασιν ὅπερ ἥτον ὁ Κικέρων ὅταν ἐπεχειρίαν νὰ ἔκπεσῃ . εἰς τὴν διάλεκτόν του πραγματεάς φιλοσοφικὰς , αἱ ὅποιαι ἔως τότε δὲν ἔχαν ἐκφρασθῆ μὲ αὖλην διάλεκτου , εἴμην μόνον Ελληνικά . Οἳλοι ἔλεγαν , καθὼς ἐκεῖνος ὁ ίδιος μαρτυρεῖ , ὅτι τὰ συγγράμματά του θέλει εἶναι πολλὰ περιττὰ καὶ ἀνωφελῆ , ἐπειδὴ καὶ ὅσοι μὲν ἀγαπῶν τὴν φιλοσοφίαν , ἀφ' ἧς κατέβαλον κάπιε σπαδὴν καὶ κόπου διὰ νὰ τὴν ἐπι-

ζητήσεν ἃς βιβλία Ελληνικὰ, ἢ θελαν
ἀμελήσῃ βέβαια νὰ γυρίσεν μετὰ ταῦ-
τα νὰ τὴν κοιτάξῃς εἰς βιβλία Λατινι-
κὰ, ὅπερ μάλιστα δὲν ἔτον πρωτότυπα.
Οσοι δὲ δὲν ἔχουν ὅρεξιν διὰ φιλο-
σοφίαν ἐκάνοι βέβαια ἀδιαφορῶν, καὶ
δὲν φροντίζουν νὰ τὴν ίδεν ὅτε Λατινι-
κὰ, ὅτε Ελληνικά.

Εἰς τῦτο ὁ Κικέρων ἀποκρίνεται στι-
νέλαι ἀκολούθησε αὐτὸν τὸ ἐναντίον, ό-
τι ἐκάνοι μὲν ὅπερ δὲν εἶναι φιλόσοφοι
νέλεν παρακινηθῆντες νὰ γίνουν διὰ τὴν εὐ-
κολίαν ὅπερ ἢ θελαν ἔχει εἰς τὸ νὰ δια-
βάζουν βιβλία Λατινικά· ἐκάνοι δὲ πά-
λιν ὅπερ ἔφενασαν νὰ εἶναι φιλόσοφοι
διὰ τῆς ἀναγνώσεως τῶν Ελληνικῶν βι-
βλίων, νέλεν νοσιμευθῆντες νὰ ίδεν πῶς
μετεφράσασαν, καὶ μὲ ποῖον τρόπον
ἔξεφράσασαν Λατινικὰ, αἱ φιλοσοφί-

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΟ ΠΑΝΝΗΝΩΝ
ΔΙΕΥΘΥΝΗΣ: ΕΡΕΥΝΩΝ ΝΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΦΙΛΟΦΟΙΔΗΣ Θ. ΠΑΠΑΖΗΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΗΣ: ΕΡΕΥΝΩΝ ΝΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΚΛΕΤΑΝΗΣ Θ. ΠΑΠΑΖΗΣ

καὶ ἔκειναι πραγματᾶι ὅπῃ συνεγράφησαν Εὐλημνικά.

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΤΟΥ ΙΩΑΝΝΙΝΑ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΗΣ ΕΠ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΠΕΤΣΙΟΥ

Α' Δ' ὁ Κικέρων ἔχει κάποιες δίκαιου νὰ ὅμιλύσῃ μὲ τὸν τρόπον αὐτόν. Ή εξοχότης τῷ πνεύματός του, καὶ ἡ μεγαλαιότης τῆς φύμης ὅπῃ ἐφθασει νὰ ἀποκτήσῃ, ἥτου ἀσφαλέσσατοι ἐγγυηθαὶ πρὸς αὐτὸν διὰ τὴν καλὴν ἐκβασιν τῷ νέῳ ἐκάνυ πέμψας τῶν συγγραμμάτων ὅπῃ ἐξέδιδε· ἐγὼ ὅμως ἀπέχω πολὺ ἀπὸ τῷ νὰ ἔχω τὰ αὐτὰ αἴτια τῆς πεποιθήσεως ἃς ἔνας ἐπιχείρημα ἀπαράδικτον μὲ τὸ ἐδικόν του. Εἶγὼ μὲν ἡσέλησα νὰ πραγματευθῶ τὴν φιλοσοφίαν μὲ ἔνα τρόπον ὅπῃ νὰ μὴν εἶναι τελάως φιλοσοφικός. Εἰπάρχισα νὰ τὴν μεταφέρω ἐις ἔνα βαθμὸν ὅπῃ νὰ μὴν εἶναι μήτε πολλὰ ξηρὰ καὶ ατερπῆς διὰ τὰς πολιτικὰς ἀνθρώπους,

μήτε

ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006
μ.γ.δ. τ.κ.π.

μήτε πολλὰ ἀξέα καὶ εὐτράπελος διὰ τὰς φιλοσόφους, αὖν ὅμως καὶ μὲ ἀπῆτινας τὸν αὐτὸν χεδὸν λόγου ὅπερ ἀπαν πρὸς τὸν Κικέρωνα, ὅτι ἔνας τοιῶτον σύγγραμμα δὲν θέλει εἶναι ἀρμόδιον μήτε εἰς τὰς φιλοσόφους ὅπερ δὲν ἔχειν νὰ μάθηται ἐξ αὐτῆς τίποτες, μήτε εἰς τὰς πολιτικὰς ὅπερ δὲν ἔχειν εφεσιν νὰ μάθηται ἐξ αὐτῆς τίποτες, ἐγὼ βέβαια δὲν θέλω ἀποκριθῆ ἐκεῖνο ὅπερ ἀπεκρίθη ὁ Κικέρων, διατὶ πιθανώτατα ἐνδέχεται ζητῶντας ἔνα μέσον ὄρον, δι’ τὸν ἣν φιλοσοφίαν νὰ ανήκῃ εἰς ὅλου τὸν κόσμον, νὰ εὑρῇ καὶ ἔνας δι’ ἓν δὲν ανήκει εἰς κανένα. Οἱ μέσοι ὄροι εἶναι πολλὰ δυσκολώτατοι νὰ διατηρηθῶν. Οὐδεν δὲν πιστεύω νὰ μὲ ἔλθῃ καὶ ἄλλην φορᾷν αὐτὴν ἡ ἴδια ἔφεσις διὰ νὰ ἐπαναλάβω ἐκ δευτέρου τὰς αὐτὰς κόπους.

Ε' γὼ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΔΙΕΥΘΥΝΗΣ ΕΡΕΥΝΩΝ ΦΙΛΟΦΟΙΔΗΣ
ΔΙΚΑΙΟΛΗΠΤΙΚΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ Θ. ΠΑΓΙΟΥ

E.Y.D της Κ.Π.
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006

ΤΟΤ^ῷ ΣΤΓΓΡΑΦΕ'ΩΣ xxxix

Ε'γὼ λοιπὸν χρεωτῶ μόνον νὰ ἐδο-
ποιήσω ἐκάνυς ὅπῃς θέλειν διαβάσῃ τὸ
Βιβλίον τότο, καὶ ὅπῃς ἔχειν οὐ ποιαν
ἴδειν ἐπωσθεῖ φυσικῆς, ὅτι δὲν ἀξιῶ
κατ' ἐδέναι λόγου νὰ τὰς διδάξω συγ-
ματικῶς, ἀλλὰ ζητῶ μόνον νὰ τὰς κα-
θηδύνω παρασήνωντας εἰς αὐτὰς μὲν εἶναι
τρόπον ὁπωσδεῦ χαριέσερον καὶ τερπνό-
τερον, ἐκάναις ὅπῃς ἔφενασαι νὰ μάνεψῃ
ἄλλοτε μὲν τρόπον ξανθερότερον καὶ πα-
ραχατικώτερον· καὶ ἐπομένως ἐδοποιῶ
ἐκάνυς πρὸς τὰς ὅποιας ἡ εἰν αὐτῷ πραγ-
ματευομένη ὕλη εἶναι καινοφωνῆς, ὅτι
ἔνόμισα πῶς δύναμαι καὶ νὰ τὰς διδά-
ξω, καὶ νὰ τὰς καθηδύνω εἰς τὸν αὐ-
τὸν καιρόν. Οὐθενὶς οἱ πρῶτοι θέλειν
φρεστῇ κανόλας εἶναντίου εἰς τὸ σκοπόν
με, ἀντὶ ζητήσαις ἀπ' αὐτὸ τὸ βιβλίον
ἀφέλειαν. Οἱ δεύτεροι δὲ, ἀντὶ δὲν ζη-
τήσαις

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΕΡΓΑΝΩΝ ΔΙΕΥΘΥΝΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΗΣ ΕΡΓΑΝΩΝ ΔΙΕΛΛΗΤΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΝΤΑΓΝΩΡΙΟΥ ΘΕΤΕΙΟΥ

τήσεν ἄλλο, ἀμὴ μόνου τέρψιν καὶ ἡδουήν.

Δὲν χάνω τὸν καιρόν με εἰς μάτην,
διὰ νὰ ἀπῶ ὅτι ἐκλεξα μέσα εἰς ὅλην
τὴν φιλοσοφίαν; Ὂλην τὴν πλέον ἀρμοδίαν καὶ ίκανήν εἰς τὸ νὰ διεγέρῃ τὴν περιέργειαν τῶν ἀνθρώπων, ἐπειδὴ καὶ εἶναι ὅμολογάμενον ὅτι ικανένα ἄλλο δὲν πρέπει νὰ μᾶς ἐγγίζῃ τόσον, ὅσον τὸ νὰ ξεύρωμεν πῶς εἶναι κατασκευασμένος ὁ κόσμος αὐτὸς ὅπῃ κατοικήμεν, αὖ εἶναι καὶ ἄλλοι κόσμοι παρόμοιοι, καὶ αὖ εἶναι καὶ ἐκεῖνοι ἐπίσης κατοικήμενοι; μὰ ὕσερον ἀπ' ὅλα, ἥμπορεῖ νὰ συγχυθῇ καὶ νὰ παραχθῇ δι' αὐτὰ ὅλα ὅποιος θέλει καὶ ἀγαπᾷ. Ε'κείνοι δὲν εἶχαν συλλογισμὸς διὰ χάσιμον, ἥμπορεῦ μὲ κάθε τας ἄδειαν νὰ τὰς χάσειν εἰς τὰ τοιαῦτα ὑποκέμενα.

Ο^ς κόσμος ὅμως μὲ φαίνεται νὰ μὴν εἴ-
ναι εἰς κατάξασιν διὰ νὰ ἐξοδεύσῃ τὸν
υγν τὸ τόσον ματαίως καὶ ἀνωφελῶς.

Ἐγὼ ὑπέθεσα εἰς αὐτὰς τὰς ὅμι-
λιας μίαν γυναικα ὅπῃ διδάσκεται, καὶ
ὅπῃ δὲν ἔχεται ποτέ της τίποτες περὶ^{ΔΙΕΥΘΥΝΤΙΚΗ ΚΛΑΣΣΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ ΦΙΛΟΦΙΛΙΑΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Θ. ΠΕΤΡΟΣ}
τοιέτων πραγμάτων, διατὶ ἐζοχάδην
ὅτι αὐτὴ ἡ προσωποποία ἔνθελε μὲ χρη-
σιμεύσῃ διττῶς, καὶ εἰς τὸ νὰ κάμη.
τὸ σύγγραμμά με δεκτικὸν περισσοτέ-
ρων ἡδονικῶν θελγάτρων, καὶ εἰς τὸ νὰ
ἔνιχύσῃ τὰς εὐγενεῖς γυναικας μὲ τὸ
παράδειγμα μιᾶς γυναικὸς, ἡ ὅποια χω-
ρὶς νὰ ὑπερέβῃ ποτὲ τὰ ὄρια ἐνὸς ἀν-
δρώπας ὅπῃ δὲν ἔχει παντελῶς ίδεαν
ἐπιζημῶν, δὲν ἀπολάπεται ἀπὸ τῇ νὰ
ἀκόσῃ μὲ ἀκραν προσοχὴν ἐκεῖνο ὅπῃ
τὴν λέγων, καὶ νὰ διατάτῃ μὲ με-
γάλην εὐταξίαν εἰς τὸν υγν της χωρὶς

καρ-

καμμίαν σύγχυσιν τὰς δίνας καὶ τὰς
κόσμιες· διατί λοιπὸν αἱ ἄλλαι εὐγενῖες
γυναῖκες νὰ παραχωρήσουν τὰ πρωτεῖα
ἢ; αὐτὴν τὴν κατὰ φυτασίαν Μαρκέ-
ζαν, ἡ ὅποιχ δὲν ἔννοεῖ ἄλλο τί, ἀμή-
ξεῖνο ὅπερ ἀπαρχαιτήτως ἀναγκάζεται νὰ
ἔννοισῃ;

Κατὰ ἀλήθεαν μὲν ἡ Μαρκέζα αὐ-
τὴ καταγίνεται μὲ δύλιγον κόπου. Μὰ
τὶ κόπος εἶναι νὰ ἔναρχοληθῇ τινας ἐς
αὐτὰς τὰς ὁμιλίας. Ε'δώ δὲν πρόκαι-
ται νὰ ἔννοισῃ δυνάμει μιᾶς συνεχῆς
ἢ ἐπανελημένης μελέτης κανένα πρᾶγ-
μα αὐτὸ κανδ' ἐαυτὸ σκοτεινὸν, ἢ σκο-
τεινὰ ἔξιγημένον. Ε'δώ χρειάζεται
μόνον νὰ μὴν διαβάσῃ τινας χωρὶς νὰ
παραξήσῃ κανδαρὰ ἐς τὸν νῦν τὰ ἔκεινο
ὅπερ διαβάζει. Οὐδεν ἐγὼ δὲν ἀπαιτῶ
ἀπὸ τὰς εὐγενῖες γυναῖκας διὸ ὅλο τὸ

σύζη-

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΤΟΥ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣ ΦΙΛΟΦΑΣΟΥ
ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΕΠ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΘΕΟΦΑΝΗΣ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣ ΚΟΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΘΕΟΦΑΝΗΣ

ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006
ΣΥΓ. ΔΗΜ. Κ. Π.

σύζημα τῦτο τῆς φιλοσοφίας, περισ-
σοτέραν προσοχὴν καὶ ἐπιμέλειαν, ἀπ’
οὗ πρέπει νὰ καταβάλλει ὅταν διαβά-
ζει τὴν μυθολογικὴν ισόριαν τῆς πριγ-
κιπέσας τε Κλέβης, ἀν δέλευ νὰ κα-
ταλάβει καλὰ ὅλην τὴν συνέχειαν τῆς
παναργίας της, καὶ νὰ γνωρίσει ἀκρι-
βῶς τὴν ὥραιότητα καὶ υοσιμάδα τῆς
ισόριας της. Καὶ ἀγκαλὰ αἱ Ἰδέαι τε
βιβλίε τέτε νὰ ἔναι ἀληθινὰ ὄλιγώ-
τερον οἰκεῖαι καὶ συνηδισμέναι εἰς τὰς
περισσοτέρας γυναικίας, ἀπ’ οἵσουν ἔναι
αἱ Ἰδέαι τῆς πριγκιπέσας ἐκάνης, μὲ
ὅλου τῦτο δὲν ἔναι περισσότερον σκο-
τεναὶ, ἢ δεινότεραι ἀπ’ ἐκάνας, καὶ ἔ-
μαι πολλὰ βέβαιος ὅτι ἀφ’ ἐποφθ-
σίσειν νὰ τὸ διαβάσει, τὸ πολὺ πολὺ
καὶ δευτέραν φορᾷν, δὲν δέλει τὰς δια-
φύγῃ ἢ τὰς λανθάσας καμμία Ἰδέα ἀπ’
οἵσας ἐμπεριέχει.

Καὶ ἐπειδὴ δὲν ἡδέλησα νὰ τὸ σύνημα ἐπὶ αὐτοῦ χωρὶς νὰ ἔχῃ καμίαν βάσιν, ἢ θεμέλιον, ἐμεταχειρίσθην ἃς δᾶξιν, λόγος, ἀληθεῖας, καὶ ὅρθια συμπεράσματα τῆς φυσικῆς, καὶ ἐμεταχειρίσθην τόσα ὅσα ἦτον ἀναγκαῖον νὰ μεταχειρίσω. Κατ’ εὐτυχῆ ὅμως περιζασιν εἶτυχεν ἃς τὸ ὑποκάμενον, νὰ εναισὶ αἱ ιδέαι τῆς φυσικῆς ἀξεῖαι τρόπου τινὰ αὐτοὶ κανόνες, καὶ ἃς τὸν αὐτὸν καιρὸν ὅπερε εὐχαριζεῖν τὸν νῦν, νὰ παρασήνειν καὶ ἃς τὴν φαντασίαν ἔνας θέαμα χάριέσατον, ὅπερε νὰ τὴν ἀρέσῃ τόσον ὥστε νὰ ἦτον ιδιαιτέρως δι’ αὐτὴν συνθεμένον.

Οὕτων δὲ προσαπαντῶσα μερικὰ μέρη ὅπερε δὲν ἦτον ὅλως δι’ ὅλες τε αὐτεῖδες τὰ ἐκαλώπιζα μὲ δένθες σολισμές· ἐπειδὴ καὶ αὐτὸν τὸν ίδιον τρόπου ὅχι μόνον

μόνου ὁ Βιργίλιος εἰς τὰ γεωργικά ταῦτα,
εἰς ὅσα μέρη ἔγνωριζεν ὅτι ἡ βάσις τῆς
ὑλῆς ταῦτα εἶναι αὐτὴ καὶ ἐαυτὴν ξηρὴ,
καὶ κατὰ πάντα ἀτερπής, ἐμεταχειρί-
ση μὲ συνεχῆς παρενθέσεις, πολλάκις
τερπνᾶς καὶ χαριεσάτας, ἀλλὰ καὶ αὐ-
τὸς ὁ Οὐρδίος ἔκαμε τὸ ίδιον εἰς τὸ περὶ
τέχνης τῷ ἐρῶν ποίημά ταῦτα, μὲ ὅλου ὅ-
περ ἡ βάσις τῆς ὑλῆς ταῦτα ἡτούν ἀπαιράκις
χαριεσέρα ταῦτα ἡδυτέρα απ' ὅσα ἀλλα
ἡμπορεῖσε νὰ προσθέσῃ, καὶ ὡς φαίνεται
ἔισοχάσην ὅτι εἴναι ἄχαρες καὶ ἀτερ-
πτες, τὸ νὰ ὅμιλῇ τινας ἀδιακόπως διὰ ἔ-
να καὶ τὸ αὐτὸς πρᾶγμα, δεδόσησαν νὰ εἴ-
ναι καὶ αὐταὶ αἱ ζοιχεώδεις ἀρχαὶ τῷ
ἔρωτος. Εὖγὼ δὲ μὲ ὅλου ὅπερ εἴχα πε-
ρισσότεραν χρέαν ἀπὸ τὴν βοήθειαν τῶν
παρενθέσεων, απ' ὅσην εἴχαν ὁ Οὐρδίος,
τὰς ἐμεταχειρίσην ὅσον τὸ κατ' ἐμὲ
μὲ τὴν ἐνδεχομένην μετριότητα καὶ α-

κριβολογίαν. Τὰς ἐπειράτυνα μὲ τὴν φυσικὴν ἐλευθερίαν τῆς συνομιλίας. Τὰς ἔνεσας ἐξ μέρη ἐκτῇ ὅπῃ ἐξοχάσθην ὅτε καὶ ἔνας ἡδελε νοσιμενθῆ νὰ τὰς εῦρῃ. Εὐβαλλα τὰς περισσοτέρας ἐξ τὰς ἀρχὰς τὴν συγγράμματός με, ἐπειδὴ καὶ τότε τὸ πνεῦμα δὲν ἔναι αἰκόμι συνηδισμένου ἐξ τὰς προκαταρκτικὰς ἰδέας ὅπῃ τῷ προσφέρω, καὶ τέλος πάντων τὰς ἐμπεριέλαβα μέσα ἐξ αὐτὸ τὸ ίδιον ὑποκάμενον τῆς ὄμιλίας με, ἥτελάχιζον πολλὰ πλησίον ἐξ τὸ ὑποκάμενόν με.

Δὲν ἡδέλησα νὰ φαντασθῶ περὶ τῶν κατοίκων τῶν κόσμων κανένα πρᾶγμα ἐξ ὅλοκλήρω χιμαίρων καὶ ἀδύνατου, ἀλλ᾽ ἐπάσχισα νὰ ἐπὼ ὅλον ἐκάνω ὅπῃ μετὰ λόγῳ ὅρθε ἡμπορεύσε τινὰς νὰ συζητήσθη, ἐξ τρόπου ὅπῃ καὶ αὐταὶ αἱ κατὰ φαντασίαν δοξασίαι ὅπῃ ἐπρόσθεσα ἐξ αὐτοῦ.

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΤΟΥ ΠΑΠΑ ΙΩΑΝΝΟΥ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ. ΕΠ. ΚΑΘΗΓΗΤΟΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΠΕΤΡΟΥ

αὗτὸν, ἔχειν κάποιαν βάσιν ἐσιώδην καὶ πραγματικόν. Τὸ ἀληθὲς λοιπὸν καὶ τὸ φευδὲς εἶναι ἐνωμένα ἐνταῦθα, εἶναι ὅμως ἐνταυτῷ πολλὰ εὔκολα νὰ διαχωρίσῃς· καὶ νὰ διακρινῇς. Αὐλαὶ δὲν ἐπιχειρίζομαι παντελῶς νὰ δικαιολογήσω μίαν τοιαύτην πολλὰ παράξενην σύγκρασιν, ἐπειδὴ καὶ αὗτὸν μὲν εἶναι τὸ ἀναγκαιότερον πρὸς λύσιν ἀρνεῖσθαι τὴν συγγράμματος τέττα, εἶναι ὅμως καὶ τὸ μόνον κυρίως, περὶ τοῦ δὲν ἥμπορῷ νὰ ἀποδώσω λόγου.

Δέν μοι ὑπολάπεται πλέον ἄλλο ἐν τῷ παρόντι προοιμίῳ ἐκτὸς τοῦ νὰ ὅμιλήσω ἀκόμι ἃς εἴναι εἴδος ἀνθρώπων. Μὰ οἶσως αὐτοὶ νὰ εἶναι οἱ δυσκολώτεροι ἃς τὸ νὰ εὐχαριστήσῃς, σίχι κανός ὅτι δὲν εἴχει τινὰς νὰ τοῖς δώσῃ πολλὰ καλὰς ψόρωντες λόγους, αὐλαὶ κανός ὅ, τι εἴχειν

προνόμιου νὰ μὴ δέχωνται, ἃν δὲν θέλει, κάθε λόγου ὅπερ ἔναι πρόσωπος. Αὗτοὶ ἔναι οἱ δεισιδαίμονες, τὸ τερατωδέσατον ἐκάνοντες ἔκτρωμα τῷ ἀνθρώπῳ ἄδεις, οἱ διποῖοι ἐνδέχεται νὰ φαντασθῶντες ὅτι εἴναι κίνδυνος ὡς πρὸς τὴν θρησκείαν νὰ ὑποθέσῃ τινὰς κατοίκους ἀλλαχθεῖξιν ἀπὸ τὴν Γῆν. Εἶγὼ μὲν εὐλαβῆμαι καὶ σέβομαι ἔως καὶ αὐτὰς τὰς καὶ ὑπερβολὴν λεπτολογίας ὅπερ ἔχουν οἱ αἰνδρες ἐκάνοι πρὸς τὴν ψληνήν τῆς θρησκείας, καὶ μάλιστα αὐτὴν ἥνειλα τὴν εὐλαβηθῆτοσυν, ὡς εἰτε ἥνειλα τολμήσῃ νὰ τὴν ἐγγίσω καὶ, ἢ νὰ τὴν διασάσω ἀς τὸ παρὸν σύγγραμμα, ἀντὶ τούτου ἐναυτία τῆς συνειδήσεώς με. Αὕτη ὅμως (πρᾶγμα ὅπερ ἵσως θέλει σᾶς φανῆ ἐς ἄκρου παράδοξον) δὲν αἰνάγεται μόνον καὶ μόνου ἀς τοῦτο τὸ σύγγραμμα, διὰ τούτους ἐγὼ αἰνεπλήρωσα κατοίκων τὴν ἀπειρίαν τῶν

κόσμων, ἀλλὰ πρέπει νὰ καθαρίσητε τὸ μικρὸν λάθος τῆς φαντασίας οπὲ σᾶς ἀπαιτεῖ, ἐπειδὴ καὶ ὅταν σᾶς εἰπῇ τινὰς ὅτι ἡ Σελήνη ἔναι κατοικημένη, εὖνυς· φαντάζεσθε ὅτι ἔναι ἐς τὴν Σελήνην ἀνθρώποι κατασκευασμένοι ὥστε νῦν, καὶ ἐπειτα τὸν τύχην καὶ ἕσθε ὅληγον θεολόγος, ἵδε ἀμέσως ὁ νῦν σας πλήρης ἀπὸ ἀνεπιβάτες δυσχεράς, καὶ ἀδιαλύτες ἀπορίας. Η^ε ἀπογονία τῆς Α'^δαμ βέβαια δὲν ἦμπόρεσε νὰ ἐκτανθῇ ἕως εἰς τὴν Σελήνην, μήτε νὰ ξέλῃ ἀποικίας εἰς τὰς τόπους ἐκάνυς. Οἱ ανθρώποι λοιπὸν ὅπε ἔναι εἰς τὴν Σελήνην δὲν ἔναι υἱοὶ τῆς Α'^δαμ, αἴρεται ἡ θελενήσθαι δυσχερέςατον εἰς τὴν θεολογίαν νὰ ὑποτεθῇ ὅτι ὑπάρχουν ανθρώποι ὅπε δὲν κατάγονται ἀπὸ τὸν Α'^δαμ. Δὲν χρειάζεται νὰ ἀπῶ αλλοτι περισσότερον, ἐπειδὴ καὶ ὅλαι αἱ ἐνδεχόμεναι δυσκολίαι

ΠΡΟΟΪΜΙΟΝ

καὶ ἀπορίαιι καυταντὸν ἐς αὐτὸν, καὶ εἴπα-
τα αἱ λέξεις αὐταὶ ὅπερ ῃδελε κάμη
χρέας νὰ μεταχειρισθῶ ἐς μίαν πλατυ-
τέραν ἔξηγησιν εἶναι τόσου σεβάσμιαι ὅ-
περ δὲν ἀνήκει παντελῶς νὰ ἐκτενῆται ἐς
ἕνα βιβλίου τόσου ὀλίγου ἐμβρινῆς καὶ
σπαδαῖον, κανὼς εἶναι τὸ παρόν. Ή ἀν-
τίρρησις λοιπὸν ὅλη κανόλεις ἐπαναζρέφει
ἐις τὰς ἀναρρώπας τῆς Σελήνης. Αὕτη
ἐκεῖνοι ὅπερ προβάλλουν αὐτὴν τὴν ἀντίρρη-
σιν, ἐκεῖνοι οἱ ίδιοι εἶναι ὅπερ ἀρέσκουνται
νὰ ὑπονιέσθων ἀναρρώπας ὡσὰν ἡμᾶς ἐις
τὴν Σελήνην. Εἴγω ὅμως ὅσου τὸ κατ'
ἔμε δὲν ὑπονιέτω παντελῶς ἐις τὴν Σε-
λήνην τοιαῦτα ἀπαράλλακτα ὄντα, ἀλλ'
ὑπονιέτω κατοίκες κατὰ πάντα διαφορε-
τικά, οἱ ὅποιοι δὲν εἶναι παντελῶς ἀν-
αρρωποί. Μὰ τί εἶναι λοιπόν; Εἴγω εἴτε
τὰς εἶδα, εἴτε ὁμιλῶ ὡσὰν νὰ τὰς εἶδα.
Καὶ μὴν ὑποπτευθῆτε ὅτι μὲ πάνεργίαν

τὰ νῦν μεταξὺ τῶν μεταχαιρίζομαι ὡς πρόφασιν δόλιον, διὸ νὰ ἀντιπολεμήσω τὰς ἀντιρρήσεις σας, τὸ νὰ ἀπῶστι δὲν ὑπάρχει πάντελῶς ἀνθρώποι εἰς τὴν Σελήνην, ἐπειδὴ καὶ θέλετε ίδη ὅτι εἶναι ἀδύνατον νὰ ὑπάρχει ἐκεῖ ἀνθρώποι ἀπεράλλακτοι ὡσὰν ἡμᾶς, κατὰ τὴν μεγάλην ίδεαν ὅπερ ἔγω ἔχω περὶ τῆς ἀπάρτιας ποικιλίας καὶ τροπολογίας, ὅπερ ἡ φύσις πρέπει νὰ εἴνεσε ἐς τὰ δημιουργήματά της. Αὐτὴ ἡ μεγίση ίδεα διακρατεῖ καὶ αὐθεντεύει ἐς ὅλο τὸ βιβλίον τῦτο, καὶ εἶναι ἀδύνατον νὰ καταπολεμῇ, ἡ νὰ διαφιλονακηθῇ ἀπὸ κανένα φιλόσοφον. Οὐδεν νομίζω πῶς δὲν θέλω ἀκέσαι ἀπὸ τινὰ ὅτι ἔκαμε αὐτὴν τὴν ἀντιρρήσιν, ἀμὴ πρὸς ἐκείνης μόνου ὅπερ θέλειν συντύχῃ περὶ τῶν ὁμιλιῶν τέτων χωρὶς νὰ τὰς διαβάσῃ. Μὰ τάχα αὐτὸς εἶναι ἕνας αἴτιος ἀποχρώσης ἀσφα-

ΠΡΟΟΓΜΙΟΝ

άσφαλάς, καὶ βεβαιότητος; βέβαια ὁ-
χι. Διατὶ αὐτὸς ἔναις ἐκ τῆς ἐναυτίς ἐν
αἴτιου πολλὰ γνησιώτατον διὸ νὰ φοβε-
μαι μήπως καὶ οὐτιστρέψησις μοὶ ἐπέλ-
θῃ ἀπὸ πολλὰ καὶ διάφορα μέρη.

